

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1350/2014
03.12.2014. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у парници тужиоца З.Н. из М., чији је пуномоћник Н.Т., адвокат из Н.С., против тужене Републике Србије, Министарство правде и државне управе, коју заступа државни правобранилац, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 4357/13 од 04.06.2014. године, у седници одржаној на дан 03.12.2014. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 4357/13 од 04.06.2014. године, као неоснована.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 4357/13 од 04.06.2014. године, одбијена је жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Зрењанину П 14/13 од 10.09.2013. године којом је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужена обавезе да му исплати на име рехабилитационог обештећења – штете (материјалне и нематеријалне) укупан износ од 55.165.491,99 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате и то по основу обављеног а неплаћеног рада у редовно радно време 1.662.000,00 динара, обављеног а не плаћеног прековременог рада од 3.672.622,50 динара, неисплаћених плата за време незапослености по престанку лишења слободе од 700.000,00 динара, разлике у висини личног дохотка пре и после штетног догађаја 16.323.399,99 динара, губитка пензије 1.978.611,40 динара, у виду разлике у пензијама 2.828.857,20 динара, губитка стана 8.000.000,00 динара, новчане накнаде за психички бол од 10.000.000,00 динара и новчане накнаде за претрпљени страх од 10.000.000,00 динара, све уплатом на текући рачун тужиоца отворен код Р. б., и којим је одбијен предлог тужиоца за ослобађање плаћања трошкова поступка и плаћања судских такси и којом је одређено да свака странка сноси своје трошкове.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену благовремено је изјавио ревизију тужилац побијајући је због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу овлашћења из члана 408. ЗПП („Сл. гласник РС“, број 72/11), и члана 23. Закона о изменама и допунама ЗПП („Сл. гласник РС“, број 55/14), у границама разлога наведених у ревизији, а пазећи по службеној дужности на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, и на правилну примену материјалног права Врховни касациони суд је нашао да тужиочева ревизија није основана.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажним решењем Окружног суда у Зрењанину Рех 3/08 од 21.03.2008. године, усвојен је захтев тужиоца за рехабилитацију сада пок. М.Н. из М. и утврђено да је решењем Народног одбора реона Града Ријека број 232/1951 од 28.02.1951. године, којом је М.Н. из М. због прекршаја из члана 3. Закона о јавном реду и миру кажњен лишавањем слободу у трајању од 17 дана и упућен на преваспитавање и друштвено користан рад у трајању од 23 месеца, а коју меру је издржао на Г. о., ништава од тренутка њеног доношења и да су ништаве све њене последице. Отац тужиоца је рођен ... године и похађао је железнички техникум у П. где је против њега спроведен поступак од стране УДБЕ и Хрватског јавног тужилаштва Града П., те је решењем Комисије за прекршаје кажњен на казну лишавања слободу у трајању од 17 дана и упућен на друштвено користан рад у трајању од 23 месеца. Ухапшен је 28.02.1951. године, пуштен са издржавања казне 23.04.1953. године. По изласку са издржавања казне М.Н. оженио се З.Е.Н. 1956. или 1957. године и у том браку је рођено двоје деце ћерка Ј. ... године и син Ј. ... године. По разводу брака од З., сада пок. М. се оженио О.А. 02.04.1967. године и у том браку је рођен тужилац ... године, а са њима у заједничком домаћинству живела је Б.З., ћерка тужиоцеве мајке из претходног брака која је рођена ... године. Покојни М.Н. издржавао је казну на Г. о. где је био психички и физички малтретиран, а за то време није примао било какву накнаду за рад, био је у јако лошем психофизичком стању. Три месеца по издржаној казни упућен је на пољопривредно добро Б., а потом по протеклу око 14 месеци по повратку са издржавања казне, запослио се у Предузећу Б. где је радио од 25.06.1954. године до 26.09.1970. године, а потом у Н.м. и пензионисан је 26.06.1994. године. М.Н. преминуо је 07.05.2005. године. После његове смрти тужилац је поднео захтев за рехабилитацију и правноснажним решењем Окружног суда у Зрењанину од 21.03.2008. године је рехабилитован. Тужилац је пре подношења тужбе 18.05.2012. године, поднео захтев за рехабилитационо обештећење Министарству правде и државне управе, Комисији за рехабилитационо обештећење тражећи накнаду материјалне и нематеријалне штете, али о том захтеву до дана подношења тужбе није одлучено. Тужбом у овој парници захтевао је исплату материјалне штете у виду изгубљене зараде, за обављени а неплаћени рад, обављени а неплаћени прековремени рад, неисплаћених плата за време незапослености, разлике у висини плате после штетног догађаја, губитка пензије и разлике у пензији, губитка стана као и нематеријалне штете за психички бол и страх, у износима ближе опредељеним у изреци првостепене пресуде.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања правилно је и по оцени Врховног касационог суда примењено материјално право када је тужбени захтев тужиоца одбијен а за одлуке дати јасни и правилни разлози које у свему као основане прихвата и овај суд.

Тужбени захтев тужиоца заснива се на одредбама Закона о рехабилитацији („Сл. гласник РС“, број 92/2011). Овим Законом прописани су услови за рехабилитацију, круг лица, активно легитимисан за подношење захтева за рехабилитацију као и услови и круг лица легитимисан за остварење права на враћање имовине односно обештећење за ту имовину и право на рехабилитационо обештећење.

Одредбом члана 26. став 1. тог закона, прописано је да рехабилитовано лице има право на обештећење за материјалну штету насталу због повреде права и слобода у складу са законом којим се уређују облигациони односи. Ставом трећим истог члана је прописано да рехабилитовано лице и лице из члана 7. тачка 5. Закона (деца лица која су из политичких, верских, националних и идеолошких разлога лишена живота, слободе или других права до дана ступања на снагу Закона, као и лица ако је судска или административна одлука донета противно начелима правне државе и општеприхваћеним стандардима људских права и слобода као и лица која се сматрају борцима Народноослободилачког рата, која су за време трајања повреде права и слобода родитеља, рођена у установама за извршење санкција, односно која су у тим установама са њима провела део времена или су за то време расла без родитељског старања једног, другог или оба родитеља), имају право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе у складу са законом којим се уређују облигациони односи. Ставом трећим овог члана је прописано да лица из члана 21. став 2. (брачни друг, деца и родитељи, односно браћа, сестре и ванбрачни партнер рехабилитованог лица), имају право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због смрти рехабилитованог лица, под условом да је између њих и умрлог рехабилитованог лица постојала трајнија заједница живота у складу са законом којим се уређују облигациони односи.

Цитиране одредбе којима је регулисана материја права рехабилитованог и других лица укључујући и право на рехабилитационо обештећење, како то правилно закључују нижестепени судови, упућују на закључак да лица из члана 7. тачка 5. овог закона, као наследници рехабилитованог лица, које је умрло пре ступања на снагу закона немају право на обештећење за материјалну штету коју је рехабилитовано лице претрпело за време неоснованог и незаконитог лишења слободе или друге повреде права. Правилан је закључак нижестепених судова да тужилац као наследник рехабилитованог лица које је умрло пре ступања на снагу овог закона нема право на рехабилитационо обештећење за нематеријалну штету јер то произилази из одредбе члана 7. тачка 5. у вези члана 21. и 26. Закона о рехабилитацији.

Полазећи од цитираних одредби које правилно тумаче нижестепени судови и по оцени овога суда право на накнаду материјалне штете због повреде права и слобода за (неплаћени рад, неплаћени прековремени рад, неисплаћена плата за време незапослености, разлика у пензији), има само рехабилитовано лице које је било у животу у моменту ступања на снагу Закона о рехабилитацији. Имајући у виду да је тужиочев отац преминуо неколико година пре ступања на снагу овог закона (2005. године) његови законски наследници па и тужилац то право нема. Исто је и са правом на накнаду нематеријалне штете јер то произилази из одредбе члана 21. у вези члана 26. став 3. и члана 7. тачка 5. Закона, јер тужилац не спада у круг лица наведених у тачки 5. члана 7. Закона о рехабилитацији да би остварио право на накнаду нематеријалне штете.

Неосновано је позивање тужиоца у ревизији о погрешној примени материјалног права из одредаба Закона о облигационим односима, Закона о наслеђивању и Породичног закона, о чему се Врховни касациони суд изјаснио у пресуди Рев 1427/11 од 23. фебруара 2012. године, јер се у том предмету ради о другачијој чињенично-правној ситуацији.

Нема ни повреде одредаба Породичног закона и Закона о наслеђивању. Наиме, чланом 1. став 2. Закона о наслеђивању прописано је да заоставштину чине сва наслеђивању подобна права која су оставиоцу припадала у тренутку смрти. Имајући у виду да је тужиочев отац преминуо пре ступања на снагу Закона о рехабилитацији, то се као правна последица рехабилитације која је прописана чланом 3. тог закона не може сматрати да је рехабилитовано лице за живота стекло имовинско право на накнаду материјалне штете па стога то право не улази у његову заоставштину нити може да буде предмет наслеђивања. То право би могло да буде предмет наслеђивања једино у случају да је посебним прописом или посебном одредбом Закона о рехабилитацији прописано да се по ступању наведеног закона и по правноснажности решења о рехабилитацији право на накнаду штете сматра имовинским правом рехабилитованог лица и да улази у његову заоставштину и да може бити предмет наслеђивања. Како то није случај, то ни право на накнаду материјалне па ни право на накнаду нематеријалне штете у виду рехабилитационог обештећења не припада тужиоцу јер он не спада у круг лица из члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији.

Како се ни осталим ревизијским наводима не доводи у сумњу правилност побијане пресуде Врховни касациони суд је одбио као неосновану ревизију тужиоца и одлучио као у изреци применом члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Весна Поповић,с.р.**